

יחידה 1: "אין לי ארץ אחרת"

למה ניתנה לעם ישראל דווקא ארץ ישראל?

א. פשיטתה לפני הלימוד:

שאלו 10 אנשים לפחות, מה מיוחד לדעתם בארץ ישראל? אספו את כל התשובות כאן:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

ב. ארץ ישראל - לעם ישראל

”עמד וימודד ארץ” (חבקוק ג', ו) - אמר רבי שמעון בן יוחאי:
 מדד הקב"ה את כל האומות
 ולא מצא אומה שהיתה ראויה לקבל את התורה, אלא ישראל.
 ומדד הקב"ה את כל הדורות
 ולא מצא דור, שהיה ראוי לקבל את התורה, אלא דור המדבר.
 מדד הקב"ה את כל ההרים
 ולא מצא הר שהיה ראוי שתשרה עליו שכנה, אלא הר המוריה.
 מדד הקב"ה את כל העיירות
 ולא מצא עיר שראויה שיבנה בית המקדש בה, אלא ירושלים.
 מדד בכל ההרים
 ולא מצא הר שתינתן עליו תורה אלא הר סיני.
 מדד הקב"ה בכל הארצות
 ולא מצא ארץ שראויה לינתן לישראל, אלא ארץ ישראל
 [מדרש ילקוט שמעוני חבקוק, ג]

- מאיזו מילה בפסוק נולד המדרש כולו? _____
- לפי המדרש, האם עם ישראל היה יכול לקבל גם ארץ אחרת? השתדלי להסביר מדוע.

ג. לפנה דווקא ארץ ישראל?

מקור מספר 1: "משחקת בתבל ארצו" (משלי ח', ל"א) זו ארץ ישראל.

ולמה נקרא שמה (של ארץ ישראל) תבל?

שהיא מתובלת בכל (מלשון תבלין, כלומר מעורבת בכל)

שכל הארצות יש בזו מה שאין בזו, אבל ארץ-ישראל אינה חסרה כלום. (ספרי, פרשת עקב)

- מה פירוש המילה "תבל" בימינו? _____
- ומה פירושה במדרש? _____
- תני דוגמא למגוון של דברים שיש בארץ ישראל על אף גודלה הקטן.

מהי הסיבה שנותן מקור 1 לכך שארץ ישראל ניתנה לעם ישראל?

מקור מספר 2: "בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהריים ובארם נחור, ראה אותם (את העמים באיזור) אוכלין, שותין ופוחזין

(עסוקים בהנאות ובטלה), אמר: **הלוואי לא יהיה לי חלק בארץ הזאת.**

כיון שהגיע לסולמה של צור (על גבול ארץ ישראל), ראה אותם עוסקין בניכוש בשעת הניכוש, בעידור בשעת העידור (עובדים עבודה

חקלאית קשה). אמר: **הלוואי יהא חלקי בארץ הזאת.**

(שמע את בקשתו של אברהם) אמר לו הקב"ה: 'לזרעך נתתי את הארץ הזאת'" (בראשית רבה, פרשה ל' ל)

- אברהם עובר בארצות _____ שבהן החיים נוחים ואינם דורשים מאמץ, ובוחר בארץ שבה נדרשת עבודה קשה בעיקר בתחום ה _____.
- נסי להסביר: מדוע הוא בוחר באפשרות הקשה?

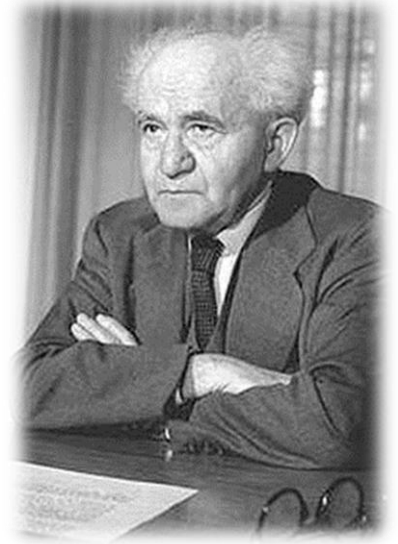

- איזו אפשרות היית בוחרת? מדוע? _____

מהי הסיבה שנותן מקור 2 לכך שארץ ישראל ניתנה לעם ישראל?

שאלת אתגר על מקור 2:

מאות שנים אחרי תקופת חז"ל, מגיע דוד בן-גוריון לארץ ישראל השוממה, ומתאר את חוויותיו ביומן (1906):

"אני עובד כשמונה שעות ביום...רוב העבודות אינן קלות, כמו העבודה במעדר (לחפור בורות, לחרוש אדמת בור)...ודרושה סבלנות והתמסרות מרובה לאיש שלא עבד מעודו- וכזה הוא הרוב של הפועלים-לעמוד ביום קיץ לוהט ולעדור במעדר...הזיעה זורמת, היד מתמלאת יבלות וחבורות, וכל האיברים כאילו מתפרקים.... יכולים להישאר בארץ רק שני טיפוסים של פועלים. או בעלי רצון כביר, או בעלי יכולת, כלומר צעירים חזקים, שהורגלו לעבודה קשה".

- אילו קשיים מתאר בן גוריון? מה הוא מסיק מן ההתמודדות עם הקשיים?

- במה דומים הקשיים שלו לתיאורים של ארץ ישראל בעיני אברהם?

- דמיינו שדוד בן גוריון ואברהם אבינו נפגשים ומשוחחים על הבחירה בארץ ישראל, מה יאמר אברהם לבן גוריון על עבודתו הקשה? על איזו תכונה טובה של הארץ יסכימו השניים?

מקור מספר 3- לפניך תמצית תיאור ביקורם של המרגלים בארץ:

המשימה: "וימה הארץ"
"השמנה הוא אם-רזה"
"היש-בה עץ אם-אין"
"והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ"
"והימים--ימי בכורי ענבים..."
הביצוע: "ויבאו עד-נחל אשכול"
"ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד"
"וישאוהו במוט בשנים"
"וימן-הרמנים"
"וימן-התאנים..."
הדיווח בחזרתם למחנה:
"ויאמרו באנו אל-הארץ אשר שלחתנו..."
"וגם זבת חלב ודבש היא"
"וזה-פריה..."
(במדבר י"ג כ"ז)

- הסביר את הביטוי "זבת חלב ודבש" במילים שלך:

- מדוע לדעתכם בחרו המרגלים דווקא בחלב ודבש כדוגמא?

- דמייני שאת נדרשת לתאר במספר מילים את ארץ ישראל ולהביא תוצר אחד לדוגמא. מה היית מביאה? כיצד היית מתארת את מה שטוב בארץ? _____

- קראי את הפסוקים הבאים מתוך חומש דברים, פרק ח':

ז כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחְלֵי מַיִם עֲנֹת וְתַהֲמֹת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר . ח אֶרֶץ חֶטֶה וְשִׁעֲרָה וְגִפְנֹ וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ-זֵית שָׁמֶן וְדָבֶשׁ . ט אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנְתָּ תֹאכַל-בָּהּ לֶחֶם לֹא-תַחְסֹר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבֹנֶיהָ בְּרֹזֶל וּמְהַרְרִיהָ תַחְצַב נְחֹשֶׁת . י וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַת אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ עַל-הָאֶרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן-לְךָ .

- במה הם דומים לתיאור של המרגלים?

מהי הסיבה שנותן מקור 3 לכך שארץ ישראל ניתנה לעם ישראל?

מקור מספר 4:

אמר רבי זירא : שמע ממני, אוירא (=אויר) דארץ (=של ארץ) ישראל מחכים" (גמרא, מסכת בבא בתרא, דף קנ"ח עמוד ב')

בארץ ישראל יש _____

וזהב הארץ ההיא טוב –מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל ואין חכמה כחכמת ארץ ישראל. " (בראשית רבה, פרשה ט"ז ד')

בארץ ישראל יש _____

"עשר קדושות הן: ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות". (משנה, מסכת כלים, פרק א' משנה ו')

בארץ ישראל יש _____

"תדע, שאין השכינה נגלית בחוצה לארץ" (מכילתא בא)

בארץ ישראל יש _____

מהן הסיבות שנותן מקור 4 לכך שארץ ישראל ניתנה לעם ישראל?

ד. פשיטתה בעקבות הלימוד:

- קראי שוב את 10 התשובות שאספת שלא לה: מה מיוחד בארץ ישראל?
מצאי לפחות שני מדרשים שלמדת, שדומים/מזכירים את אחת התשובות שאספת.

- לפניך המילים לשיר "ארץ", שכתב והלחין שייקה פייקוב.

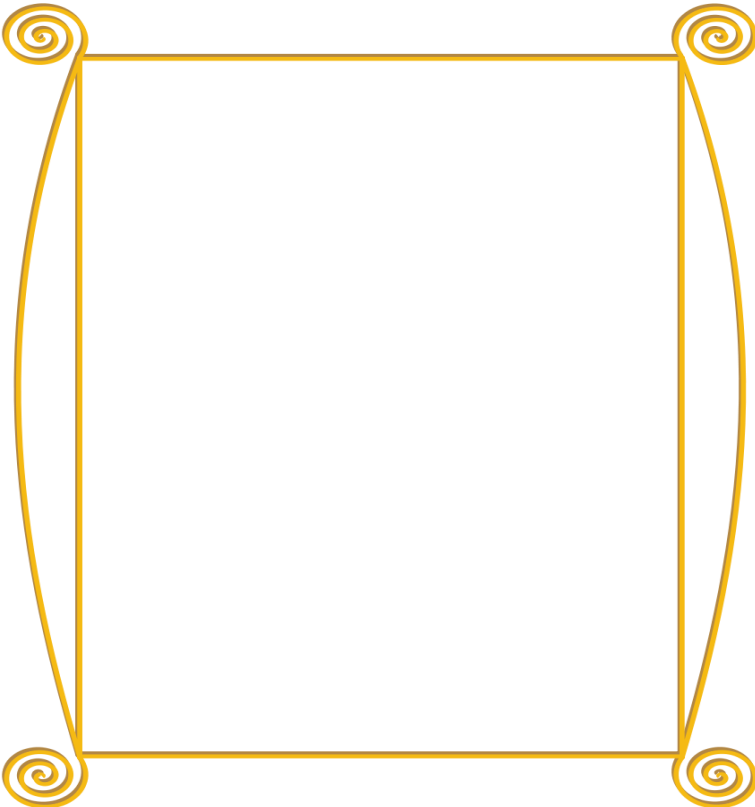
ארץ, ארץ, ארץ,
ארץ התורה
את פקוד האור
ושפת האפונה.
ארץ, ארץ, ארץ,
ארץ יקרה,
הן הבטחת
שאין זו אגדה.
ארץ שנאהב...

ארץ, ארץ, ארץ,
ים אל פול החוף
ופרחים וילדים
בלי סוף.
בצפון נינת
בדרום חולות
ופזוח לפערב
נושק גבולות.
ארץ שנאהב...

ארץ שנאהב
היא לנו אם ואב
ארץ של העם
ארץ לעולם
ארץ בה נולדנו
ארץ בה נחיה
יהיה פה שיהיה.

ארץ, ארץ, ארץ,
ארץ תכול אין עב,
והשמש לה
כדבש וחלב,
ארץ בה נולדנו
ארץ בה נחיה
ונשב בה, יהיה
פה שיהיה

- לפי השיר- מה מיוחד בארץ ישראל? כתבי ארבעה דברים.

- צטי משפטים מהשיר,
שמזכירים מדרשים שלמדת.

- בחרי משפט אחד מתוך השיר,
ועצבי תכשיט –
תליון או עגיל בהשראתו.
ציירי את התכשיט במסגרת שמשמאל.

סיפורים... סיפורים...

1. סיפר הרב אליהו: "פעם מורי ורבי, אבא הרב מרדכי אליהו, היה בחו"ל ביום שבת והגישו לו בסעודה שלישית זיתים

גדולים ומשובחים - כל זית כמו אגוז. אמרו לו המארחים: 'מה זה שאומרים על ארץ ישראל - זית שמן ודבש? הנה באמריקה הזיתים יותר משובחים משל ארץ ישראל, בוודאי אין בארץ ישראל זיתים כאלו טובים'. אמר הרב: 'כיוון שהם הוציאו לעז על ארץ ישראל - לא אטעם מהזיתים הללו'.

ובכל זאת, גודלם של הזיתים סיקרן אותו, והנה ראה שכתוב על הקופסא בקטן מאחור שהם מיוצרים בארץ ישראל בקיבוץ יבנה. אמר להם: 'זה השפע של ארץ ישראל! אתם מתפעלים מהפירות של ארץ ישראל, ואתם טוענים שזה גידולי אמריקה?' כמובן שאחר-כך אכל מהם, שבהם נתגלה שבחה של הארץ".

מדוע סירב הרב אליהו לטעום מהזיתים?

איזה מהמקורות שלמדת מתקשר לסיפור זה? הסבירי את הקשר.

שאלו אנשים שגרו או ביקרו בחו"ל, מהי ההתרשמות שלהם לגבי פירות ארץ ישראל מול פירות ותבואת חוץ לארץ: מהם ההבדלים?

2. רבי אברהם דוב מאבריטש עלה בראש חסידיו והתיישב בצפת. הרבי היה אדם המעורב בדעת עם הבריות, אולם זמן מה לאחר עלייתו לארץ, הסתגר הרבי בחדרו במשך תקופה ולא דיבר עם שום אדם. כמובן, שחסידי התפלאו מאוד, ותהו לפרש ההסתגרות המוזרה. והנה, באחד הימים יצא הרבי לפתע מחדרו, התבונן על האדמה שסביבו ופניו נהרו. כשחזר, קרא הרבי לכול חסידיו לסעודה חגיגית בה יסביר להם את פשר הנהגתו החריגה. כאשר התאספו כולם פתח הרבי ואמר: דעו לכם, שבעת שגרנו בחוץ לארץ, בא אלי פעם שליח מארץ ישראל וסיפר לי בהתלהבות על מעלותיה הרבות של ארצנו הקדושה. כל כך התלהב אותו שליח, עד שאמר: "רבי הקדוש, מי שיש לו עיניים לראות, רואה שבארץ ישראל כל אבן היא יהלום". באותה שעה התלהבתי והחלטתי לעלות לארץ. והנה, כשהגעתי לכאן, נראו לי אבני הארץ כאבנים רגילות. הבנתי, שעדיין לא זכיתי להבין את מעלת הארץ. לפיכך, הסתגרתי בחדרי ועסקתי בקדושת הארץ. והיום, כשיצאתי החוצה זכיתי וראיתי שכל אבן היא יהלום. (סיפר- הרב בשמואל אליהו, ששמע מהרב נתנאל יוסיפון).

למה התכוון השליח כאשר אמר: "מי שיש לו עיניים לראות, רואה שבארץ ישראל כל אבן היא יהלום"?

מה, לדעתך, עשה הרב בחדרו בתקופה בה הסתגר שם?

האם, לדעתך, "בארץ ישראל כל אבן היא יהלום"?
